

Egres Béla

A világ szíve nagyot dobbant Egerben

A 33. Kaláka Fesztivál a Bükk másik oldalára költözött

Régen lehetett Egerben annyi jóarcú embert látni, mint a június végén és július első napján itt megrendezett 33. Kaláka Fesztivál alatt. Harminckét esztendő után ugyanis a Diósgyőri vár falai közül ide tette át székhelyét Kelet-Közép-Európa legnagyobb hagyományokkal rendelkező folkzenei eseménysorozata. A város bebizonyította, hogy egymásra találásukat ugyan a kényszer szülte, a hevesi megyeszékhely mégsem mostohagyermekként, de édes csemetéjeként dédelgeti Kalákáékat és mindazokat a muzikusokat, együtteseket és azokat a vendégeket, akik erre a hétvégére a Bükk keleti lábához sereglettek.

Lehet vitatkozni arról – s meg is tették sokan –, Eger lesz-e valaha igazi fesztiválváros, az azonban máris látható, hogy nem csak jó házigazdaként, de otthonteremtő anyaként fogadta ölébe az ország minden szegletéből odaseregülő sokadalmat. Fogadott anya, akinek igazi szülői szív dobban a keblében. Szimbolikus és erre az alkalomra nagyon is ideillő mondat az, ami a város Rossztemplomnak nevezett, soha föl nem szentelt, s most kiállítóhelyként működő galériájában fogadja a belépőt. Petrás Mária és Blaskó Sándor közös tárlatán – melynek megnyitóján a Muzsikás Együttes zenélt – a vendégfogadó szemöldökfán ez olvasható: „Azért olyan szép ez a világ, mert a szíve Magyarország!” Bízvást elmondható, hogy e szép világ szívének bal kamrája három napon át Egerben lüktetett, életet adó energiát sugározva szét az ország és a világ minden égtája felé.

A Kaláka Fesztivál otthona 32 éven át volt Diósgyőr, s bár onnan nem haraggal vált meg a rendezvény, s a névadó együttes, hanem azért, mert az ottani masszív négytoronyú várat fölújítják, s a tervek szerint e megújulást követően már nem is lesz alkalmas arra, hogy oda ilyen rendezvényt szervezzenek. Kalákáéknak új otthon után kellett nézniük, s Eger első közt ajánlotta föl mindazt, amit nyújtani tud. Várat, tágas udvarral, a Dobó teret, a jófajta egri bort s elsősorban vendégszeretet, meg némi pénzt is, hogy ne szakadjon meg az a hagyomány, mely hazánkban oly fontos helyet vívott ki magának bő három évtized alatt. Már amikor napvilágot látott, hogy megállapodás született a város és a szervezők közt, Gryllus Dániel – az immár 42 éve működő együttes vezetője – annak a reményének adott hangot, hogy ebben a szép barokk városban ismét hosszú időre otthonra lelnek. Az első egri fesztivál zárónapján Gryllus széles mosollyal szakállas arcán ezt mondta: Áldás van ezen a helyen. Mindegy, hogy ötven kilométerrel errébb vagy arrébb rendezzük a fesztivált, ez akkor is csoda!

De ne szaladjunk ennyire előre! Az egri három nap ugyanis sok mindenben külön-

bőzött mindattól, amit a megrögzött fesztiválozók Diósgyőrben megszokhattak. Itt nem csupán egyetlen helyre – a vár udvarára – korlátozódtak az események, hanem másik fő helyszínként a Dobó tér is bekapcsolódott, ahol nem csak a megnyitót tartották, de szinte egész nap zajlottak az ingyenes koncertek, táncházak, gyermekeknek szóló programok, s a rendezvényt több kiállítóhelyen színesítették képzőművészeti kiállítások is. Sőt a fesztivál vigíliáján, Belpátfalván a ciszterciak középkori apátságának templomában rendeztek verskoncertet.

Az időjárás azért megréfalta a szervezőket és a publikumot is, hisz az év tán legmelegebb hétvégéről beszélünk, amikor 40 fok körül járt a hőmérséklet árnyékban, s Rejtő óta tudjuk: árnyék az nincs sehol. S valóban nem volt könnyű dolga például a kiváló, a kalákai hagyományokat híven követő Göncölszekér Együttesnek, amikor délután két órakor kellett volna elkápráztatnia a nagyjérdeműt különleges versmegzenésítéseiével. A nézők azonban – már akik kellően bátornak mutatkoztak, hogy egyáltalán kimerészkedjenek a szabad ég alá – meghúzódtak a teret körbeölelő vásározó kézművesek sátorlapjai vagy a környező fák lombjai alatt, így óvva magukat a napszúrástól, hőgutától, onnan jutalmazva petyhüdt tapssal a fellépőket. De lehet bármilyen forróság, a táncos lábaknak nem lehet megálljt parancsolni! A Dűvő együttes, amely még táncházba, pontosabban tánctérre is csalogatta közönségét, nem hiába próbálkozott. Vagy nyolcvanan ropták a rekkenő hőségben. Nem csoda, hogy a városháza előtt megnyitott ivóvízes csap körül úgy rajzoltak kicsik és nagyok, mint darazsak az enyhet jelentő pocsolya szélén.

A fesztiválozók – akik az előző esti, éjszakai koncertek, esetleg táncmulatságok fáradtságát is nehezen heverték ki – nem elsősorban a nappali programokra áhítoztak. Fülükben zúgtak még az előző esti koncertek dallamai, lábukban ott volt még az éjszaka ropott moldvai vagy szászcsávási táncok fáradtsága, vádlijukban a Méz zenekar által talp alá húzott ír ugrabugra tánc görcse. Így inkább hűsöltek a strandon, vagy fedezték föl a Szépasszony-völgy pincéit, na és bennük a jobbnál jobb nedűket. Esetleg kerestek egy-egy kocsmát, ahol hideg csapolt vagy kevésbé csapolt sörökkel öblítették le a táncos, éneklő éjszaka nyomát. Így tett az a Győrből érkezett kompánia is, akik a város egyik legendás – épp a korábban említett Rossztemplommal szemben álló – kocsmájában, a Kacsában fűzték a szót párásan gyöngyöző poharak mellett. Mesélték, hogy ők most először jöttek el a fesztiválra, de eddig minden a lehető legjobban alakult, ezért nem bánták meg, hogy útra keltek. Könnyen lettek olcsó szállásra – nem is akárhol, hanem épp a Dobó téren, a Szent Hedvig Kollégiumban –, s már fölfedezték maguknak a borospincéket is, s nem csak annak örülnek, hogy jobbnál jobb borokat kóstolhattak a „völgyben”, de még az árak is kifejezetten szolidak: „Nem akarnak lenyúlni!” – Most meg még olcsó sört is találtunk! – teszi hozzá az az ős fesztiváljáró, aki hozzájuk csapódott időközben, s valahonnan az Őrségből érkezett Egerbe. Ő azért azt mondja, ez a fesztivál nem ugyanaz, mint a diósgyőri volt – ahol a harminckét al-

kalomból harmincegyszer megfordult – mégis nagyon élvezi, hogy itt nem csak a vár, de a város is szerves része az eseményeknek.

S valóban. Eger arra törekedett, hogy ne csak otthont adjon Kalákáékknak, de az ide látogatókat maradandó élményekkel is megajándékozza. Habis László polgármester szerint az lenne jó, ha mindenki, aki ellátogat a fesztiválra, hazavinne magával egy-egy egri történetet.

A város első embere úgy fogalmazott a megnyitón, hogy nagy izgalommal és szeretettel várta Eger ezt a napot. – Szívünket a szeretetre, kezünket a tapsra, lábunkat a tánchoz készítettük – fogalmazott Habis. Melyhez azért hozzátehetjük, hogy egy igazi kalákás e mellett lelkét a versre, torkát a dalra is készíti. S ezen a hétvégén Egert elárasztották a verses lélekkel teli, dalos kedvű gyerekek, fiatalok, felnőttek, sőt az élemedettebb korúak is kivették részüket a vigalomból. S bár a cél az volt, hogy mindenki vigyen haza hátizsákjában egy-egy történetet, a valóság az, hogy az ide érkezők, muzsikások és nézők vékaszám hoztak a Bükk lábához kisebb-nagyobb történeteket a maguk vidékéről, a maguk világából, hogy megosszák egymással és a házigazdákkal. Ezek a történetek voltak lélekkupolát a Kaláka Fesztivál és Eger csillagos ége közé.

E boltozat alatt csaptak húrba mindazok, akik ma Magyarországon stílusban, léleklében, a szó és a dal szeretetében kötődnek vagy kapcsolódnak mindahhoz, amit immár negyvenkét éve képvisel a Kaláka Együttes: Gryllus Dániel, Gryllus Vilmos, Bencze Gábor és Radványi Balázs.

Természetesen kaptak helyet a sorban – már a megnyitó koncerten is – a helyi erők, mint Dsupin Pál és a Gajdos Zenekar, s magától értetődően ott kellett lennie az ős kalákás Huzella Péternek és az általa vezetett Neil Young Sétánynak is. Talán a legnagyobb bulit megint csak Ferenczy György produkálta a mögé, köré húzott Rackajammel. Úgy ötvözve izgalmas hangszereléssel a népzene, a rockot, a bluest, ahogy erre a világon tán senki sem képes. De a legautentikusabb klasszikusok, mint például a Muzsikás sem maradhatott ki a sorból. Különlegességekből sem volt hiány. Kobzos Kiss Tamás például a török Erdal Salikogluval lépett színpadra, aki épp most fordítja anyanyelvére a fesztiválnak otthont adó város máig legjobb marketingesének, Gárdonyi Gézának a regényét, az Egri csillagokat. Szalóki Ági vagy a virtigli cigányzenészekből álló Romengo nélkül nem is lehet elképzelni ezt a seregszemlét, ahogy a koncertsorozatot záró, pezsgő délszláv muzsikával megörvendezett Vujicsics Együttes nélkül sem. Talán legnehezebb dolga a Budapest Klezmer Bandnek volt, amely pénteken épp a ma hazánkban talán legnépszerűbb, a nép- és a populáris zene közti kapcsot fáradhatatlanul és a legeredményesebben kereső Csík Zenekart követte a vár Gótikus palotája előtti színpadon. Az addigra megfáradt publikum visszaült a széksorokba, vagy családostul táborot vert a gyepen, s onnan, visszafogott figyelemmel hallgatta Fegyáékat, akik pedig a tőlük megszokott vehemenciával, humorral és fantáziával csalták elő hangszerükből a legjobb jiddis dallamokat. Aztán az

égiek az együttes segítségére siettek. Eleredt a nyári zápor, s pillanatok alatt a színpad előtti fedett részre, a muzsikások közvetlen közelébe terelte a közönséget, s lett olyan fergeteges örömmünnepe a muzsikának, amelyet nemigen hallhattak még az egri vár fülesbástyái.

A Kaláka Fesztivál harminckét éve elszelelt, s most új helyen, de ugyanolyan energiákkal, hittel és lendülettel folytatódik tovább, töretlenül ez a sikersorozat. Kalákáék azonban nem hűtlen emberek. Már a megnyitó koncerten is elénekelték az egyik legszebb dalukat, József Attila versét, a *Születésnapomra* címűt. Harminckét éves lettem én, meglepetés e költemény... szólt a dal, s közben a színpadon és a színpad előtt állók kicsit meghatottan emlékeztek arra az elmúlt 32 évre, amikor a masszív, négy bástya óvó őrzetében álló, diósgyőri erődítmény adott otthont a zene ünnepének. Közben a muzsikások háta mögött Dobó István kardja arra a várra mutatott, mely idén először s remélhetően még sok-sok éven át lesz otthona a Kalának és a magyar zenésztársadalom színe-javának. A tisztelet azonban nem csak a helynek, nem csak a köveknek, de a teremtő emberi szellemnek, jelen esetben a névadóknak is kijár! A Csík Zenekar – csakúgy, mint a Kaláka 40 éves születésnap koncertjén – elénekelt, hogy ...meglepetés e költemény..., s ezzel hajtott fejet a Kaláka Együttes előtt. De ez a vers és ez a dal úgy látszik végig kellett, hogy kísérje a fesztivált. A zárónap estéjén lépett föl ugyanis a Kaláka Együttes a várbéli színpadon. A lenyugvó nap mélyvörösén visszahunyorgott még rájuk a Rác templom tornya mellől, s ők a legemlékezetesebb régi, a legizgalmasabb új dalukat mind elénekelték, s a közönség még akkor sem akarta elengedni a Gryllus fivérekét és muzsikustársaikat, amikor már a ráadás ráadása is megvolt. A szoros programot és a csendreideletet azonban komolyan kell venni, így végül csak befejezték a zenészek. S amikor már a technikusok is megkezdték az átszerelést a következő koncertre, egyszer csak a taps, a füttyögés, a vissza-vissza mintegy varázsütésre abbamaradt, s a küzdőtéren csendült föl, hogy Harminckét éves lettem én... S milyen is a zenész- és emberi sors! A közönség úgy köszönte meg a Kalának a három napot, a harminchárom, illetve a negyvenkét évet, ahogy azt a Csík Zenekartól hallotta és tanulta:

Én egész népemet fogom,
nem középiskolás fokon
taní-
tani!
Dani,
Vili,
Gabi,
Baláááááázs...!